

Viens no reformas pamatojumiem — pakalpojumu nepieejamība — mīts vai patiesība?

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce, skaidrojot administratīvi teritoriālās reformas nepieciešamību, kā vienu no iemesliem minēja pakalpojumu nepieejamību vai to zemo kvalitāti mazajos lauku novados. Kādus pakalpojumus pašvaldības nespēj iedzīvotājiem nodrošināt, tas gan palika neatbildēts jautājums. Tikšanās laikā ar pašvaldību pārstāvjiem ministrs kā vienīgo konkrēto argumentu nosauca cilvēku ar invaliditāti vajadzības. “Staburags” centās noskaidrot, kāda ir pakalpojumu pieejamība novados un kā tieši to uzlabos gaidāmā teritoriālā reforma.

GINTA GRINČEVICA

Pagastu statuss nemainīsies

Viens no galvenajiem jautājumiem — kas notiks ar mazajiem pagastiem? Kāds liktenis un pārraudzības modelis būs Iršu, Bebru, Seces, Daudzeses, Staburaga, Sērenes, Aiviekstes vai Klintaines pagastā? Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sabiedrisko attiecību speciālisti, atbildot uz “Staburaga” nostītiem jautājumiem, skaidro, ka pagasti kā teritoriālas vienības saglabāsies un tās būs ar tādu pašu statusu — pagasti paliks kā pagasti un pilsētas kā pilsētas. Vienīgās izmaiņas būs Koknesē un Iecavai, kas no ciema kļūs par pilsētu. Par novadu iekšējo pārvaldības modeli lems pašvaldība, vērtējot, kā visefektīvāk organizēt darbu, lai lietderīgi izmantotu publiskos līdzekļus un nodrošinātu iedzīvotājus visā novadā ar nepieciešamajiem pakalpojumiem. Tas ietver arī lēmumus par to, kā optimizēt pakalpojumu sniegšanas tīklus.

Ministrija sniegs metodisku atbalstu pašvaldībām savas pārvaldes struktūras veidošanā. Plānots atstāt iespēju pašvaldībām veidot pagasta pārvaldes, tāpat pašvaldības pagastos var izvietot pakalpojumu saņemšanas punktus — kā to tās dara jau esošajā administratīvi teritoriālajā iedalījumā, esošajos novados.

Dažādas aptaujas par pašvaldību sniegtajiem pakalpojumu saņemša-

nas veidiem liecina, ka iedzīvotāji reti vērsas novada domē vai pagasta pārvaldē. Visbiežāk alternatīva ir pakalpojumu pieejamība elektroniskā veidā.

Digitalizēs pakalpojumus

Laikus gatavojoties administratīvi teritoriālajai reformai, valsts pašvaldībām piedāvāja līdzfinansējumu klientu apkalpošanas centru izveidē. Vairumā pašvaldību tie izveidoti, daudzviet to funkcijas apvienotas ar bibliotēkas vai citiem pakalpojumiem. Ministrijas redzējumā klientu apkalpošanas centri ir nozīmīgi — iedzīvotāji var pieteikt vairāk nekā 30 dažādus pašvaldības un valsts iestāžu pakalpojumus. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīklu plānots paplašināt, arī pašvaldību 800 bibliotēkās nodrošinot pakalpojumu pieņemšanu un atbalstu pakalpojumu digitālai pieteikšanai. Papildus tam sākties darbs attālinātas personalizētas konsultācijas risinājuma ieviešanā. Tas nozīmē, ka vienotajā pakalpojumu centrā, tajā skaitā bibliotēkās, tiks radīta iespēja attālināti sazināties ar konkrētas iestādes speciālistu, izskatīt dokumentus un saņemt individuālu konsultāciju.

2020. gadā pakalpojumu klāsts tiks papildināts ar informācijas sniegšanu par Sociālās integrācijas valsts aģentūras, Būvniecības informācijas sistēmas un Veselības un darbības ekspertizes ārstu valsts komi-

DRABA DAUDZ. Visvairāk apmeklētāji vērsas Aizkraukles klientu apkalpošanas centrā. Tā vadītāja ir Laura Mīkulova (no labās).

sijas pakalpojumiem un atbalstu elektronisko pakalpojumu pieteikšanā. Nākotnē paredzēta arī visu pašvaldību pakalpojumu digitalizācija. Šobrīd deviņās pašvaldībās Latvijā strādā reģionālās nozīmes vienotie apkalpošanas centri, kur pieņemamas konkrētas valsts pārvaldes iestāžu pakalpojumus. Cilvēki izvēlas doties uz centru un visu kārtot uz vietas. Klientu apkalpošanas centrā iespējams atrisināt jautājumus, kas saistīti ar būvvaldes darbu. Neretā uzskata, ka pakalpojumu pieejamība uz vietas ir nozīmīga. Iedzīvotājiem nav jābrauc uz Jērkabpili vai Aizkraukli. Pagastos klientu apkalpošanas centra filiāļu nav. Braucot uz novada centru Neretā pie ārsta vai uz veikalu, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes. Te domāts arī par to, ka, ja būtu pieejams konkrēti pakalpojumi, kā tas ir Neretā, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes. Te domāts arī par to, ka, ja būtu pieejams konkrēti pakalpojumi, kā tas ir Neretā, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes. Te domāts arī par to, ka, ja būtu pieejams konkrēti pakalpojumi, kā tas ir Neretā, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes.

Reforma pakalpojumu pieejamību nemainīs

Aizkraukles reģionā visilgāk —

kopš 2012. gada — darbojas Neretas novada valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs. Vispieprasītākie ir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) pakalpojumi un dažādu pabalstu pieprasījums. Neretas klientu apkalpošanas centrā noskaidrojām, ka apmeklētāju varētu būt vairāk. Cilvēki nāk nepieciešamības gadījumā, rindas neveidojas. Apmeklētāju skaits ir mainīgs, reizēm mēnesi tie ir 20 cilvēki. Jaunāki cilvēki valsts un pašvaldības pakalpojumus piesaka elektroniskā veidā, vecāka gadagājuma cilvēki izvēlas doties uz centru un visu kārtot uz vietas. Klientu apkalpošanas centrā iespējams atrisināt jautājumus, kas saistīti ar būvvaldes darbu. Neretā uzskata, ka pakalpojumu pieejamība uz vietas ir nozīmīga. Iedzīvotājiem nav jābrauc uz Jērkabpili vai Aizkraukli. Pagastos klientu apkalpošanas centra filiāļu nav. Braucot uz novada centru Neretā pie ārsta vai uz veikalu, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes. Te domāts arī par to, ka, ja būtu pieejams konkrēti pakalpojumi, kā tas ir Neretā, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes. Te domāts arī par to, ka, ja būtu pieejams konkrēti pakalpojumi, kā tas ir Neretā, cilvēki ienāk un nokārto nepieciešamās formalitātes.

2017. gadā sāka darboties Aizkraukles novada valsts un pašval-

dības vienotais klientu apkalpošanas centrs (KAC). Pašvaldības pakalpojumus Aizkraukles KAC izmanto tikai vietējie iedzīvotāji, savukārt kaimiņu novadu iedzīvotāji pie Aizkraukles speciālistiem pārsvarā vērsas, ja runa ir par valsts iestāžu pakalpojumiem. Šī gada oktobrī Aizkraukles KAC vērsās 1943 klienti, kas uzskatāms par mierīgu mēnesi. Vislielākais noslogojums bijis šī gada martā — 3392 apmeklējumi, aprīlī — 2532.

“Aizkraukles KAC apmeklētājiem iespējama Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālista konsultācija. Valsts ieņēmumu dienesta konsultācija deklarāciju iesniegšanas laikā dienā nepieciešama vidēji 150 līdz 200 cilvēkiem.

Visbiežāk lūdz palīdzību deklarāciju un algas nodokļu grāmatīņas iesniegšanai un atvieglojumu piemērošanai, VSAA tā ir slimības pabalstu pieteikšana. Aizkraukles KAC pieejami visi pašvaldības sniegtie pakalpojumi, ja neskaita tos, kurus nodrošina citas instancēs. Bērņa piedzimšanas pabalsta, ko izmaksā pašvaldība, piešķiršanas iesniegums jāraksta Aizkraukles dzimstarakstu nodaļā, pie mums tāds pakalpojums nav pieejams. Šobrīd pie mums nav pieejami arī darbības ārstu ekspertīzu komisijas, kas nosaka invaliditāti, pakalpojumi. Taču jau sagatavots līguma projekts, kas paredz, ka šis pakalpojums Aizkrauklē būs. Šobrīd Aizkraukles KAC klientus apkalpo septiņi darbinieki. Pēc teritoriālās reformas klientu kapacitāte varētu pieaugt, kā būs realitāte, par to vēl grūti spriest.

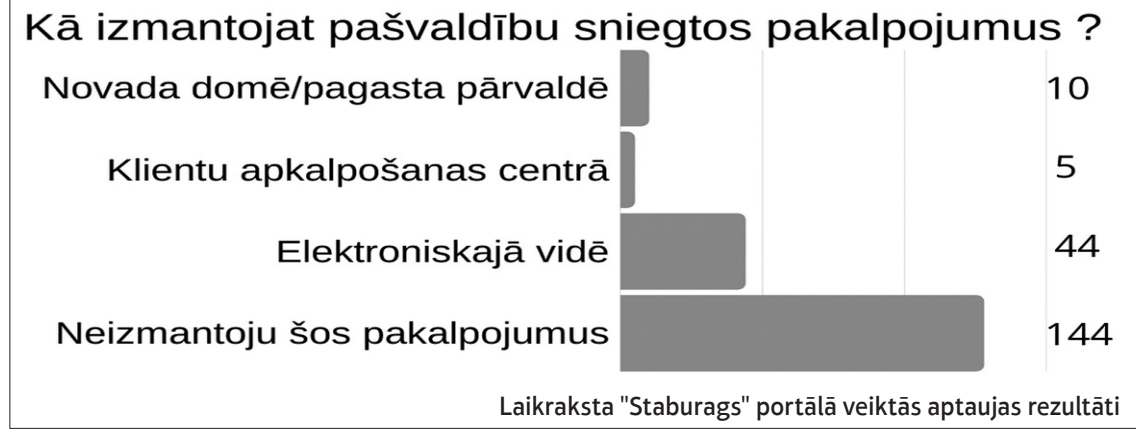
→ 7. lpp.

→ 6. lpp.

Šobrīd nav nepieciešamības pieņemt darbā vēl kādu darbinieku, rindas veidojas vien pāris gada “karstajos” mēnešos, piemēram, martā. Elektroniskā piekļuve pašvaldības pakalpojumiem darbu neatvieglo.

Cilvēki ieraduma pēc nāk un nāks uz šejieni. Viņi vēlas saņemt kontaktu un uz vietas rast atbildi uz jautājumiem. Savukārt valsts pakalpojumus daudziem ērtāk šķiet izmantot elektroniskā veidā. Pakalpojumu pieeja-

mības problēma ir aktuālāka mazo novadu klientu apkalpošanas centros. Viens pašvaldības darbinieks nevar pārzināt visu, kas attiecas uz visām iestādēm, par kurām cilvēki interesējas klientu apkalpošanas centros. Dažādu jomu speciālisti nodrošina plašāku pakalpojumu pieejamību. Administratīvi teritoriālā reforma mazo novadu problēmu nemainīs. Tur paliks tas pats pašvaldības darbinieks, tādēļ pakalpojumu pieejamību tas neietekmēs,” stāsta Laura Mīkulova, Aizkraukles klientu apkalpošanas centra vadītāja.

Pakalpojumu pieejamību ierobežo infrastruktūra

VARAM speciālisti stāsta, ka ministrija kā pašvaldības pārņemšana institūcija saņem daudz iedzīvotāju sūdzību par pašvaldību darbu. Visvairāk iedzīvotāji sūdzas par komunālo pakalpojumu nodrošināšanu, teritorijas labiekārtošanu, sociālās palīdzības sniegšanu, palīdzības sniegšanu dzīvokļa jautājuma risināšanā un būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšanu.

specializētās skolas, rehabilitācijas centri un daudz kas cits. Taču tā tas ir vēsturiski, un, apvienojot novadus, situācija nemainīsies. Un tas nemaz nav nepieciešams.

Aizkraukiete Marina Bivānīte pārvietojas ratiņkrēslā. Viņa uzskata, ka invalidu pakalpojumu pieejamību ierobežo infrastruktūras nepilnības. Teritoriālā reforma to nemainīs. “Mainoties administratīvi teritoriālajam iedalījumam, nekas būtībā nemainās. Pārmaiņas nesauktu Aizkraukles novada Izglītībā kādā novadā ārpus Rīgas neatvērs iestādi cilvēkiem ar invaliditāti vai neradīsies jauni pakalpojumi. Rīga centrs cilvēkiem ar īpašām vajadzībām — ir pielāgotas izglītības iestādes, rehabilitācijas centri, sporta centri un nodarbinātība. Protams, ka nomaļākākie un mazākiem novadiem tas ir nesasniedzams. Vainīga nav pašvaldība, bet attālumš līdz Rīgai. Pēdējos gados aktualizēties piekļuves jautājums, izveidotas uzbrauktuves un pielāgotas trotuāru apmales. Cilvēkiem bez kustību traucējumiem tas nav tik būtiski, bet cilvēkam ratiņkrēslā no svāra ir katrs paaugstinājuma milimetrs. Progress noticis saistībā ar Eiropas Savienības noteikumiem un regulām, kas paredz nodrošināt piekļuvi valsts, galvaspilsētā pamatā koncentrējas

dēm ikvienam iedzīvotājam. Tomēr problēmas joprojām pastāv, senāks ēkā nav iespējams nokļūt vajadzīgajā stāvā, šo jautājumu risina ar asistenta palīdzību vai dienestu darbinieki ir atsauģi un nonāk lejā. Aizkrauklē cilvēkiem ratiņkrēslā nav pieejami skaistumkopšanas saloni, frizētavas un zobārstniecība, neskaitot polikliniku.”

Koknesiete Anastasija, kurlmēmās Aleksandra mamma, par meitai piemērotāku uzskata mazu novadu. Par pakalpojumu pieejamību koknesietes nesūdzas, ja kas piekļūbo, tad tā ir līdzcilvēku attieksme. “Aleksandra ir kurlmēma kopš agras bērnības. Skolas laikā svētdienās viņa ar autobusu brauca uz specializēto skolu Rīgā, tāpat kā vairums šīs skolas audzēkņu, dzīvoja kopmītnēs līdz piektdienai. Meitai patika, skola varēja komunicēt ar sev līdzīgiem. Aleksandrai kļūstot patstāvīgai, viņa viena sāka iet uz veikalu un citām sabiedriskām vietām. Rīgā apgrūtināja liele cilvēku pulī un satiksme. Aleksandra nekad neradīsies jauni pakalpojumi. Rīga centrs cilvēkiem ar īpašām vajadzībām — ir pielāgotas izglītības iestādes, rehabilitācijas centri, sporta centri un nodarbinātība. Protams, ka nomaļākākie un mazākiem novadiem tas ir nesasniedzams. Vainīga nav pašvaldība, bet attālumš līdz Rīgai. Pēdējos gados aktualizēties piekļuves jautājums, izveidotas uzbrauktuves un pielāgotas trotuāru apmales. Cilvēkiem bez kustību traucējumiem tas nav tik būtiski, bet cilvēkam ratiņkrēslā no svāra ir katrs paaugstinājuma milimetrs. Progress noticis saistībā ar Eiropas Savienības noteikumiem un regulām, kas paredz nodrošināt piekļuvi valsts, galvaspilsētā pamatā koncentrējas

2009. gadā kopā ar vecākiem runājām par Vīgantes pamatskolas nākotni. Skolā mācījās 42 bērni, raugoties nākotnē, sapratām, ka iestāde būs jāslēdz, skolēnu skaits ar katru gadu saruka. Izveidojoties Jaunjelgavas novadam, uzrakstījām projektu un Vīgantes pamatskolā izveidojām krīzes centru, kas tagad ir pansija. Cilvēki ir

Pārstāvniecības trūkums izjauks līdzsvaru

Ainai Kīsei, Staburaga pagasta pārvaldes vadītājai, pagasta pārvaldes darbā ir liela pieredze. 1975. gadā Aina ievēlēja par ciema padomes priekšsēdētāju, pirms tam viņa bija deputāte. No 1997. gada līdz 2001. gadam Aina bija bāriņtiesas priekšsēdētāja, tad atkal pagasta padomes priekšsēdētāja.

— Esmu neapmierināta, varbūt ne ar pašu teritoriālo reformu kā tādu. Apzinos, ka cilvēku paliek arvien mazāk. Lai varētu paveikt vērienīgākus darbus, nepieciešams lielāks finansējums, projekti. Lieklākās teritorijās to būtu vieglāk apgūt. 2009. gadā turējāmies preti Aizkraukles rajona izjaukšanai, vēlējamies palikt vienoti. Kreisais krasts par to iestājās, labais — gan drīz pat griebeja no mums tikt valā. Skrīveri, Koknese un Pļaviņas redzēja nākotni, veiksmīgi strādājot patstāvīgi. Toreiz bijām pret, visānās viņa ar autobusu brauca uz specializēto skolu Rīgā, tāpat kā vairums šīs skolas audzēkņu, dzīvoja kopmītnēs līdz piektdienai. Meitai patika, skola varēja komunicēt ar sev līdzīgiem. Aleksandrai kļūstot patstāvīgai, viņa viena sāka iet uz veikalu un citām sabiedriskām vietām. Rīgā apgrūtināja liele cilvēku pulī un satiksme. Aleksandra nekad neradīsies jauni pakalpojumi. Rīga centrs cilvēkiem ar īpašām vajadzībām — ir pielāgotas izglītības iestādes, rehabilitācijas centri, sporta centri un nodarbinātība. Protams, ka nomaļākākie un mazākiem novadiem tas ir nesasniedzams. Vainīga nav pašvaldība, bet attālumš līdz Rīgai. Pēdējos gados aktualizēties piekļuves jautājums, izveidotas uzbrauktuves un pielāgotas trotuāru apmales. Cilvēkiem bez kustību traucējumiem tas nav tik būtiski, bet cilvēkam ratiņkrēslā no svāra ir katrs paaugstinājuma milimetrs. Progress noticis saistībā ar Eiropas Savienības noteikumiem un regulām, kas paredz nodrošināt piekļuvi valsts, galvaspilsētā pamatā koncentrējas

2009. gadā kopā ar vecākiem runājām par Vīgantes pamatskolas nākotni. Skolā mācījās 42 bērni, raugoties nākotnē, sapratām, ka iestāde būs jāslēdz, skolēnu skaits ar katru gadu saruka. Izveidojoties Jaunjelgavas novadam, uzrakstījām projektu un Vīgantes pamatskolā izveidojām krīzes centru, kas tagad ir pansija. Cilvēki ir

Aizkraukles, Neretas un Pļaviņu klientu apkalpošanas centru statistika

Vieta 2018. g.	VPVKAC	Mēnešu skaits	Pakalpojumu skaits	Pakalpojumu skaits vidēji mēnesī			Skaita izmaiņas		
		Kopā	Kopā	Kopā	2016. g.	2017. g.	2018. g.	Vizuāli	%
2.	Aizkraukles	11	4907	446,1		151,5	511,6	↑↑	238%
44.	Neretas	36	1290	35,8	35,4	40,5	37,8	↔	-7%
36.	Pļaviņu	36	1898	52,7	47,6	63,2	55,4	↓	-12%

Statistikas avots www.pakalpojumucentrs.lv